

Sub înaltul patronaj al
Arhiepiscopiei Sibiului și Mitropoliei Ardealului
Consiliului Județean Brașov
Primăriei Municipiului Făgăraș
Consiliului Local al Municipiului Făgăraș

Joi, 22 Iulie 2010

- Sosirea participanților
Cazarea participanților la Hotelul Academiei „Brâncoveanu” Sâmbăta de Sus
19.00 Cina -

PROGRAMUL

Vineri, 23 Iulie 2010

Simpozionului Internațional

8.30 - Micul dejun

DESTINE INDIVIDUALE ȘI COLECTIVE ÎN COMUNISM

Aula Academiei „Brâncoveanu” Sâmbăta de Sus

Ediția a V-a

9.30 - 10.00 **Deschiderea oficială a simpoziunilor „Destine individuale și colective în comunism” și „Calvarul - deportări și destine”**

- Cuvânt de salut din partea organizatorilor: Prof. univ. dr. Ștefan CĂLȚIA (Fundatia Culturală „Negru Vodă” Făgăraș), Dr. Mihail NEAMȚU (Director Științific, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc), Prof. univ. dr. Elena HELEREA (Universitatea „Transilvania” Brașov), Ilinca IORDACHE (Fundatia Konrad Adenauer), Florentin OLTEANU, (Memorialul Rezistenței Anticomuniste Țara Făgărașului).

- Cuvânt de salut din partea autorităților locale

Aula Academiei „Brâncoveanu” Sâmbăta de Sus

DESTINE INDIVIDUALE ÎN COMUNISM

10.00 - 11.00 **Comunicări**

Moderatori: Cercet. dr. Cosmin BUDEANCĂ, Conf. univ. dr. Gabriel MOISA

- Ioan CIUPEA (Memorialul Rezistenței Anticomuniste Țara Făgărașului), Florentin OLTEANU (Memorialul Rezistenței Anticomuniste Țara Făgărașului) - *Principalele loturi de arestați și condamnați din Țara Făgărașului*

22-25 Iulie 2010

Făgăraș - Mănăstirea „Brâncoveanu” Sâmbăta de Sus

- Conf. univ. dr. Gabriel MOISA (Facultatea de Istorie, Geografie și Relații Internaționale, Universitatea din Oradea) - *Adrian Mihuț - Lider al Grupului de rezistență de pe Valea Crișului Alb (1948-1956)*
- Cercet. Mihai BURCEA (Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc) - *Dosarul de cadre al unui torționar - Ilie Aurel Mihalcea*

11.00 - 11.15 Pauză

11.15 - 13.00 **Comunicări**

- Prof. univ. dr. Mihai D. DRECIN (Facultatea de Istorie, Geografie și Relații Internaționale, Universitatea din Oradea), Ec. Ana DRECIN (Camera de Conturi Bihor) - *„Însemnările” autobiografice ale profesorului și economistului Victor Jinga despre universul concentraționar din închisorile comuniste ale României anilor 1945-1963*
- Cpt. cdor. conf. univ. dr. Olimpiu Manuel GLODARENCO (Muzeul Marinei Române, Constanța) - *Contraamiralul Horia Măcellariu (1894-1989), erou marinar și luptător anticomunist*
- Horațiu GROZA (Muzeul de Istorie Turda) - *Dr. Augustin Rațiu personalitate marcantă a Turzii, persecutată de regimul comunist din România*
- Cercet. Drd. Andrea DOBEȘ (Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței, Sighetu Marmației) - *Despre învinși... Zaharia Boilă și Securitatea*
- Adrian PETCU (Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității) - *Implicarea preotului Ioan Marina în evadarea lui Gheorghe Gheorghiu-Dej*
- Cercet. Dumitru LĂCĂTUȘU (Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc) - *Leon Mureșanu și ancheta personalului de conducere din lagărul de la Târgu Jiu*

13.30 - Masa de prânz

15.00 - 17.00 **Comunicări**

Moderatori: Dr. Liviu ȚĂRANU, Drd. Valeriu ANTONOVICI

- Cercet. drd. Cristina ROMAN (Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc) - *Anihilarea ultimului simbol al social-democrației interbelice. Constantin-Titel Petrescu în vizorul organelor represive (1945-1957)*
- Elena GHERMAN (Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității) - *Camil Demetrescu sau puterea de a spune nu*
- Cercet. Alin MUREȘAN (Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc) - *Pr. Gheorghe Calciu, spectacolul unei personalități*
- Cercet. Robert FÜRTÖS (Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței, Sighetu Marmației) - *De la rezistență la colaborare. Părintele Ioan Deliman și Securitatea*
- Drd. Sergiu SOICA (Comloșu Mare) - *Prepozitul Capitular Nicolae Brînzeu din perspectiva dosarelor Securității*
- Drd. Iuliu CRĂCANĂ (Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității) - *Iosif Constantin Drăgan - Dosarul de Securitate*
- Dr. Simona POP (Alba Iulia) - *A fost Adrian Marino un informator incomod al Securității?*

17.00-17-15 Pauză

17.15 - 19. 15 **Comunicări**

- Lect. univ. dr. Crina BUD (Facultatea de Litere, Universitatea de Nord, Baia Mare) - *„Simt că mi s-a rupt viața în două.” Ion Negoïtescu. Destinul unui intelectual sub vremi*
- Leontin NEGRU (Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității) - *Supravegherea din spatele cortinei. Mari actori români și Securitatea. Ștefan Ciobotărașu*
- Drd. JANOSI Csongor (Facultatea de Teologie Reformată, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca) - *Destinul unui om contradictoriu. Szabó Mózes în diferite ipostaze: „contrarevoluționar” condamnat la moarte, informator al Securității, emigrant*

- Dr. Liviu ȚĂRANU (Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității) - *Avram Bunaciu - un personaj controversat al regimului comunist*
- Cercet. Clara MAREȘ - (Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc) - *Destin de scriitor, destin de roman: Nicolae Steinhardt, Dinu Pillat*
- Cercet. drd. Constantin PETRE (Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc) - *Persecuția din motive ideologice a două personalități din domeniul etnograției și folclorului: Ion Chelcea și Lena Constante*
- Cercet. drd. Liviu CĂRARE (Institutul de Istorie „George Barițiu”, Cluj-Napoca) - *Destine sioniste în comunism. Avram Leiba Zissu și Mișu Benvenisti în studiul dosarelor de anchetă din anii '50*

19.30 - Cina

Sâmbătă, 24 Iulie 2010

8.00 - Micul dejun

Sala „Sinodicon”

DESTINE COLECTIVE ÎN COMUNISM

9.00 - 11.00 **Comunicări**

Moderatori: Cercet. dr. Miodrag MILIN, Drd. JANOSI Csongor

- Cercet. drd. Andrei MURARU (Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc) - *Criminali fără glorie. Destinul condamnaților primului proces al Tribunalului Poporului*
- Cercet. Constantin VASILESCU (Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc) - *Radiografia unor destine. „Bandiți” în grupul de rezistență anticomunistă „Arsenescu”*
- Drd. Marius SILVEȘAN (Facultatea de Istorie, Universitatea din București) - *Pastorii bapțiști din România între anii 1948-1965*

- Drd. Claudiu CĂLIN (Episcopia Romano-Catolică de Timișoara) - *Procesul episcopului Augustin Pacha și al membrilor aulei episcopale romano-catolice de Timișoara. Portrete și destine din arhivele episcopiei timișorene*
- Cercet. dr. Miodrag MILIN (Academia Română, Filiala Timișoara), Drd. Alexandra BOGDANOVICI (Institutul de Cercetări Politice, București) - *Sărbii din România în vremea comunismului. Arhivă orală, manualul pătimirii*
- Lect. univ. dr. Cristina GELAN (Facultatea de Științele Comunicării și Științe Politice, Universitatea „Andrei Șaguna”, Constanța), Antrenor Prof. Gheorghe UNGUREANU (Academia Navală „Mircea cel Bătrân”, Constanța) - *Ideologie în proiectul Canalului Dunăre - Marea Neagră: „Re-educarea” intelectualilor*

11.00 - 11.15 Pauză

11.15 - 13.00 **Comunicări**

- Dr. Claudia Florentina DOBRE (Institutul pentru Studierea Trecutului Recent, Sofia, Bulgaria) - *„Unu plus unu”. Anticomunism la feminin*
- Drd. Magdalena IONESCU (Facultatea de Științe Umaniste, Universitatea „Valahia” Târgoviște) - *Problema emigrării evreilor în documentele Comitetului Democratic Evreiesc (1945-1953)*
- Drd. Iulia BARBU (Facultatea de Științe Umaniste, Universitatea „Valahia” Târgoviște) - *Identificarea chiaburilor și procesul de deschiaburire în localitatea Băleni (Raionul Târgoviște - județul Dâmbovița): 1950-1956*
- Drd. Sanda BORȘA (Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca) - *Destinul unei comunități: colectivizarea agriculturii în Luna de Jos (Regiunea Cluj)*
- Drd. Valeriu ANTONOVICI (Facultatea de Științe Politice, Școala Națională de Studii Politice și Administrative) - *Omul nou: Construirea identității naționale prin acțiuni colective*

13.30 - Masa de prânz

15.00 - 17.00 **Comunicări**

Moderatori: Dr. Mihai CROITOR, Cercet. dr. Cosmin BUDEANĂ

- Prof. univ. dr. Ion ZAINEA (Facultatea de Istorie, Geografie și Relații Internaționale, Universitatea din Oradea) - *Istoricii și cenzura comunistă (1966-1977)*
- Cercet. Drd. Ștefan BOSOMITU (Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc) - „*Construcții*” *biografice și propagandă în comunismul românesc - Dosarul „Boris Beazi Mavro”*
- Cercet. Drd. Luciana-Marioara JINGA (Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc) - *Un partid al tuturor: biografii colective, identitate și reprezentări simbolice ale femeilor în timpul regimului comunist din România*
- Drd. NOVÁK Csaba Zoltán (Academia Română, Institutul de Cercetări Socio-Umane „Gheorghe Șincai” Târgu-Mureș) - *În slujba Partidului. Cariere de activiști în Secuime în anii '50*
- Cercet. drd. Nicolae VIDENIE (Institutul Român de Istorie Recentă) - *Militari reciclați ca activiști ai PCR Municipal Brașov*

17.00 - 17.15 Pauză

DESTINE INDIVIDUALE ȘI COLECTIVE ÎN COMUNISM ÎN PLAN INTERNAȚIONAL

17.15 - 19.00 **Comunicări**

- Dr. Mariana S. ȚĂRANU (Academia de Transporturi, Informatică și Telecomunicații, Republica Moldova) - *Teroarea - modalitate de comunizare a Moldovei de la est de Prut în timpul primei ocupații sovietice*
- Lect. univ. drd. Larisa TUREA (Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea de Stat din Chișinău) - *Basarabia în 1946-1947: vițelul de pâine, idolul comuniștilor*
- Drd. Romeo CEMÎRTAN - (Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași) - *Raportul dintre Biserica Ortodoxă și Statul Sovietic în R.S.S.M., în perioada anilor 1944-1962*
- Dr. Ion XENOFONTOV (Institutul Militar al Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, Republica Moldova) - *Discursul ideologic în percepția recruților moldoveni din contingentul militar al Armatei Sovietice (anii 1970)*

7

- Dr. Mihai CROITOR (Cluj-Napoca) - *Impactul relațiilor româno-chineze asupra genezei Declarației din aprilie 1964*
- Cercet. Vladimir LJ. CVETKOVIC (Institutul de Istorie Recentă a Serbiei, Beograd, Republica Serbia) - *The Destiny of Yugoslav Citizens in Romania 1953-1955*
- Magistrat Renato PODBERSIČ (Centrul de Studii pentru Reconciliere Națională, Ljubljana, Slovenia) - *Communist Rule Established in Slovenia*
- Cercet. avocat Boštjan KOLARIČ (Centrul de Studii pentru Reconciliere Națională, Ljubljana, Slovenia) - *Slovenia - Land of Killing Grounds*
- Dr. Eszter Zsófia TÓTH (Universitatea „Eötvös Lorand - ELTE”, Budapesta, Ungaria) - *Trabant, Gardens, Oranges, Kennedy Rings. The Meanings of Consumption in Life-History Interviews of Hungarian Women Worker During the Socialist Period*
- Dr. Silviu MILOIU (The Romanian Association for Baltic and Nordic Studies sau Facultatea de Științe Umaniste, Universitatea „Valahia” Târgoviște) - *The Politics of Memory in Lithuania: The Museum of Genocide Victims*

19.00 - 19.15 - **Concluziile Simpozionului**

19.30 - Cina

Duminică, 25 Iulie 2010

8.30 - Plecarea participanților

9.00-11.30 Vizită la Fundația „Negru Vodă” și la Cetatea din Făgăraș - Memorialul Rezistenței Anticomuniste Țara Făgărașului.

La sediul Fundației Culturale „Negru Vodă” poate fi vizitată expoziția tematică: **Deportarea etnicilor germani în URSS - O reconstrucție din documente**, realizată de C.N.S.A.S. Expoziția va rămâne deschisă până la sfârșitul lunii septembrie 2010.

8

Ioan CIUPEA, Florentin OLTEANU

PRINCIPALELE LOTURI DE ARESTAȚI ȘI CONDAMNAȚI DIN ȚARA FĂGĂRAȘULUI, DE APARATUL REPRESIV COMUNIST

Fondurile documentare de arhivă accesibile permit reconstituirea principalelor loturi ale condamnaților și întemnițaților politici din zona făgărașană, încercare ce prezintă relevanță pentru sublinierea gradului represiunii comuniste în general, dar și pentru precizarea nuanțată a acestui fenomen. Astfel pot fi evidențiate momentele de vârf ale arestărilor și condamnărilor, categoriile social-politice avute în vedere de aparatul represiv al regimului, precum și notele specifice ale evoluției zonale. Pot fi astfel create premisele unor analize comparative la nivelurile mai largi, regional sau național.

Conf. univ. dr. Gabriel MOISA

ADRIAN MIHUȚ - LIDER AL GRUPULUI DE REZISTENȚĂ DE PE VALEA CRIȘULUI ALB (1948-1956)

Adrian Mihuț a fost liderul unui grup de rezistență mai puțin cunoscut în prezent, care și-a desfășurat activitatea pe valea Crișului Alb, județul Arad. Student la Politehnica din Timișoara, acesta a intrat în conflict cu autoritățile încă din vremea studenției, fiind considerat „dușman al regimului democrat popular” datorită faptului că se manifesta deschis împotriva comunismului.

În 1948 Adrian Mihuț a fost nevoit să plece din Timișoara în condițiile în care se pregătea arestarea sa. S-a retras în zona de baștină, Măderat, județul Arad, unde a inițiat una dintre cele mai importante organizații de rezistență anticomunistă, care a dat mult de furcă autorităților. Organizația a fost anihilată abia în 1956, după mai multe confruntări cu organele de Securitate și de Miliție. Adrian Mihuț a fost prins și executat împreună cu alți lideri ai grupului.

Cercet. Mihai BURCEA

DOSARUL DE CADRE AL UNUI TORȚIONAR - ILIE AUREL MIHALCEA

În perioada 1948-1990, instituția însărcinată cu administrarea și organizarea locurilor de deținere de pe întreg cuprinsul României a fost Direcția Generală a Penitenciarelor, care a funcționat în cadrul Ministerului de Interne sub diferite denumiri (Direcția Generală a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă, Serviciul Penitenciare, Direcția Lagăre și Colonii, Direcția Penitenciare, Lagăre și Colonii și Direcția Generală a Penitenciarelor și Coloniilor de Muncă).

După preluarea puterii de către Partidul Comunist Român, conducerea superioară de partid a hotărât trecerea acestei direcții din subordinea Ministerului

Justiției în cea a Ministerului Afacerilor Interne pentru a avea un control cât mai riguros asupra „elementelor contrarevoluționare” care supraglomerau penitenciarele și coloniile de muncă de pe cuprinsul Republicii Populare Române. Totodată, modul de încadrare a personalului Direcției a fost schimbat treptat. Astfel, condițiile principale obligatorii în selecționarea și recrutarea cadrelor nu vor mai fi studiile civile și militare, ci originea socială și apartenența politică a candidatului (aceste condiții vor redeveni obligatorii începând cu a doua parte a anilor '50). În urma acestei măsuri, începând cu anul 1948, au fost instalați în funcții de conducere în cadrul aparatului central și al unităților exterioare ale DGP indivizi cu doar 4 clase sau care nu aveau niciun curs profesional sau militar absolvit. Aceștia erau recrutați fie din producție, fie din rândul activiștilor de partid sau Uniunea Tineretului Muncitor, cu toții având înainte de instalarea în funcție recomandarea/avizul organelor de partid.

În Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor din România se găsește dosarul personal profesional al fostului locotenent-colonel de penitenciare Ilie Aurel Mihalcea. Documentele aflate între copertile dosarului, coroborate cu mărturiile foștilor deținuți politici, publicate în diferite cărți postdecembriste de memorialistică, ne dezvăluie profilul unuia dintre cei mai siniștri ofițeri din cadrul aparatului de penitenciare din perioada 1948-1989.

Prof. univ. dr. Mihai D. DRECIN, Ec. Ana DRECIN

„ÎNSEMNĂRILE” AUTOBIOGRAFICE ALE PROFESORULUI ȘI ECONOMISTULUI VICTOR JINGA DESPRE UNIVERSUL CONCENTRAȚIONAR DIN ÎNCHISORILE COMUNISTE ALE ROMÂNIEI ANILOR 1945-1963

Profesorul Victor Jinga, originar din Satulung - Săcelele Brașovului (n. 1901), absolvent și doctor în științe economice al Universității Ca'Foscari din Veneția (1920-1925), face parte din pleiada de tineri cu studii superioare, împlinite în primii ani ai României Întregite, care urmau să accelereze procesul de modernizare a țării după realizarea idealului național.

Devenit universitar în cadrul Academiei de Înalte Studii Industriale din Cluj (1929-1947), a ocupat funcția de Rector al Academiei în refugiu la Brașov (1942-1945), după impunerea Dictatului de la Viena.

Membru al Partidului Național Țărănesc din 1926, s-a afirmat ca lider al organizației de tineret, apoi în cadrul generației mature a partidului, dorea reforme economice și politice de substanță, atât în partidul din care făcea parte cât și la nivelul țării. Membru în guvernele României (1.02. - 23.11.1939) în calitate de secretar de stat în Ministerul Economiei Naționale, responsabil cu resortul cooperăției.

Exclus din învățământul superior în septembrie 1947, profesorul Jinga, un democrat de tip european, care a respins modelele social-economice de extremă, atât

legionar cât și comunist, a devenit unul dintre zecile de mii de români hărțuiți de regimul comunist instaurat în anii 1947-1948.

Deportat în lagărul de la Caracal (primăvara anului 1945), între 15 august 1949 - 13 august 1954 și 16 martie 1959 - 16 ianuarie 1963, pașii și suferințele îl vor purta prin unele dintre cele mai temute închisori comuniste: Codlea, Brașov, Văcărești, Aiud, Canal Dunăre - Marea Neagră, Jilava. Fiu de oier, cu o rezistență fizică și psihică deosebite, a avut șansa să scape cu viață din calvarul detenției politice. Ulterior egimul comunist i-a oferit în perioada 1963-1964 un modest loc de muncă ca cercetător într-un institut al Academiei Române din București, dar a fost urmărit tot timpul de Securitate. Moare la aproape 90 de ani, în iulie 1990, fiind înmormântat în satul natal.

Între septembrie - octombrie 1982, pe când se afla într-o vizită la fiica sa în Toronto, Canada, profesorul Jinga a scris 44 de pagini de însemnări despre perioada petrecută în închisorile comuniste. Din aceste pagini, scrise cu un veritabil talent de romancier, dar și de bun psiholog, reasc oameni, fapte, stări sufletești, comportamente din ambele tabere: ale surghiuniților, respectiv ale torționarilor. Conținutul lor, ca și a altora lăstate posterității de personalități politice și de cultură ale României interbelice, trebuie să fie cunoscute generațiilor tinere, pentru ca fața comunismului românesc să fie zugrăvită în toată hidoșenia ei.

Cpt. cdor conf. univ. dr. Olimpiu Manuel GLODARENCO

HORIA MĂCELLARIU - AMIRALUL DIN UMBRĂ, EROU PE MARE ȘI LUPTĂTOR ANTICOMUNIST

Pleiada personalităților care au luptat împotriva comunismului îi include și pe marinarii care au fost conduși de amiralul Horia Măcellariu. Acest distins ofițer român a avut o carieră impresionantă, începând cu primul Război Mondial, când a fost ales pentru diferite sarcini pe navele de război sau pe uscat. Între cele două războaie mondiale și-a terminat studiile, luând cele mai mari grade atât la școlile naționale militare cât și la prestigioasa Școală de Război Naval din Paris, unde a fost premiat chiar de comandantul instituției. A fost apoi licențiat în Drept apoi doctor în științe economice și politice.

Începutul celui de-al doilea război mondial l-a propulsat pe poziția de lider al forțelor maritime și a avut o contribuție însemnată în luptele împotriva flotei sovietice. Relația sa deosebită cu comandantul escadrilei germane de la Marea Neagră a făcut ca evenimentele din 23 august 1944 să nu aibă consecințe grave asupra orașului Constanța, cu toate că retragerea fără luptă a vaselor germane i-a făcut pe ruși să încerce să-l acuze pentru încălcarea armistițiului. Cu toate că a fost găsit nevinovat de comisiile de investigare, Horia Măcellariu a aderat la mișcarea anti-comunistă, devenind unul dintre liderii acesteia. Urmărit și capturat, a fost condamnat la muncă silnică pe viață. În zilele noastre, o stradă din București îi poartă numele.

Horațiu GROZA

DR. AUGUSTIN RAȚIU PERSONALITATE MARCANTĂ A TURZII, PERSECUTATĂ DE REGIMUL COMUNIST DIN ROMÂNIA

Augustin Rațiu s-a născut la 7 iulie 1884 în localitatea Petreștii de Sus, județul Cluj. Avocat de renume, el a fost vreme îndelungată decan al Baroului din Turda, fiind decorat de către Regele Ferdinand în anul 1922 cu ordinul Coroana României în grad de cavaler. Crescut și educat în spiritul familiei Rațiu, s-a dovedit a fi un continuator al idealului național promovat prin întreaga sa activitate desfășurată pînă la venirea regimului comunist la putere.

Pensionat în anul 1947, a fost îndepărtat treptat de la toate activitățile culturale ale orașului. După confiscarea tuturor proprietăților a fost pus în imposibilitatea de a-și asigura minimumul necesar traiului. Pensia de invalid de război (din primul război mondial) și mai apoi și cea de drept i-au fost retrase. Mai mult decât atât, i s-a refuzat cererea de a deschide un birou privat de copiat acte, pe motiv că exista în sectorul socialist. După mai bine da 10 ani de tergiversări când i s-a aprobat cererea, în fața locuinței ce avea curte comună a fost pusă pază militarizată, interzicându-se accesul spre biroul acestuia.

Dr. Augustin Rațiu s-a stins din viață la Turda la 2 noiembrie 1972.

Cercet. Drd. Andrea DOBEȘ

DESPRE ÎNVIȘI... ZAHARIA BOILĂ ȘI SECURITATEA

Fruntaș al Partidului Național Țărănesc, prefect de Târnava Mică (1928-1930), deputat de Hunedoara (1932-1933), director al ziarelor „Patria” (1930-1933; 1946) și „România Nouă” (1933-1945), căsătorit cu nepoata lui Iuliu Maniu, Zaharia Boilă s-a desolidarizat în toamna anului 1947, în timpul procesului frunțașilor național-țărăniști, de „toate acțiunile antidemocratice ale PNȚ-ului”, fiind folosit ca martor al acuzării. După o primă perioadă de detenție (1950-1956), a fost rearestat în ianuarie 1961, iar în aprilie 1962 a semnat în penitenciarul din Cluj un angajament de colaborare cu Securitatea. A furnizat „materiale informative utile” despre deținuții politici din penitenciarul Botoșani, fiind grațiat, în urma intervenției Securității, la 25 mai 1963. După eliberare a fost utilizat de Securitate pentru supravegherea foștilor frunțași național-țărăniști din Cluj, a unor intelectuali sau a foștilor greco-catolici ce nu au trecut la ortodoxie. Trecut de 75 de ani, Zaharia Boilă continua să desfășoare o bogată activitate informativă, iar în notele anuale de analiză redactate de ofițerii Securității Cluj se preciza că acesta „manifestă interes și pasiune în îndeplinirea sarcinilor ce i se trasează, se prezintă cu regularitate la întâlnirile planificate și dă dovadă de o bună orientare în culegerea informațiilor”. În paralel, pentru a se convinge de sinceritatea notelor furnizate de Zaharia Boilă, Securitatea îi trimitea

periodic diverși informatori, iar în locuința sa a fost instalată tehnică operativă pentru interceptarea convorbirilor telefonice și a discuțiilor din casă.

Adrian Nicolae PETCU

IMPLICAREA PREOTULUI IOAN MARINA ÎN EVADAREA LUI GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ (AUGUST 1944)

În primăvara anului 1945, în mediul teologic bucureștean, se vehicula tot mai mult numele preotului vâlcean Ioan Marina. Se vorbea despre ascensiunea acestui „popă de țară”, cum îl calificau preoții de vază din capitala țării, deoarece îl ajutase pe liderul comunist Gheorghiu-Dej să evadeze din lagărul de lângă Târgu Jiu. Preotul Ioan Marina, ulterior patriarhul Justinian Marina, a rămas cunoscut în istoriografia română ca „patriarhul roșu” sau „Sovropatriarh”, pentru că ar fi ajuns în cea mai înaltă demnitate bisericească românească cu sprijinul liderului comunist menționat, drept mulțumire, dar și ca o formă de încredere pentru rolul care trebuia să-l joace în noul regim politic. Se pune întrebarea: în ce măsură preotul Ioan Marina a participat la aplicarea planului de evadare a lui Gheorghiu-Dej? Astfel, putem înțelege încrederea acordată de liderul comunist slujitorului oltean cu veleități de prelat.

Cercet. Dumitru LĂCĂTUȘU

LEON MUREȘANU ȘI ANCHETA PERSONALULUI DE CONDUCERE A LAGĂRULUI DE LA TÂRGU JIU

În mai 1955, locotenentul de Securitate Leon Mureșanu, anchetator în cadrul Direcției de Anchete Penale, era arestat de către adjunctul procurorului general al Republicii Populare România, general maior Gheorghe Bucșan. Până la data arestării, Leon Mureșanu și-a desfășurat activitatea în cadrul unei „grupe de lucrători” care se ocupa cu „verificări pentru organele de partid”. Motivul arestării l-a reprezentat depășirea atribuțiilor în ancheta personalului de conducere al lagărului de la Târgu Jiu din anul 1953. „Cu această ocazie [se specifică într-un document intern al Securității] ar fi pus anumite întrebări [fostei conduceri a lagărului] în scopul de a afla probleme ce-l depășeau cu privire la activitatea unor membri de partid”, inclusiv despre Gheorghiu-Dej.

Această comunicare își propune să prezinte și să analizeze circumstanțele care au condus la arestarea fostului anchetator, a cărui carieră promițătoare în cadrul Securității a fost întreruptă de zelul său în descoperirea informatorilor din lagărul de la Târgu Jiu. Sursele care au stat la baza lucrării sunt documentele interne ale Securității și ale Comitetului Central al Partidului Comunist Român referitoare la cazul fostului ofițer de securitate.

Cercet. drd. Cristina Roman

ANIHLAREA ULTIMULUI SIMBOL AL SOCIAL-DEMOCRAȚIEI INTERBELICE. CONSTANTIN-TITEL PETRESCU ÎN VIZORUL ORGANELOR REPRESIVE (1945-1957)

Pe baza documentelor din arhivele Securității și ale Partidului Comunist Român dorim să prezentăm cu argumente istorice un intelectual care nu a încetat niciun moment să creadă în tradiția social-democrată occidentală, un om politic care s-a opus fără nicio rezervă alături de liderii țărăniști și liberali celor trei dictaturi: carlistă, antonesciană și comunistă, un Om care „nu și-a pierdut în celula închisorii curajul și noblețea suflatească”.

În cadrul comunicării noastre ne propunem să ne oprim asupra perioadei celei mai dificile din viața politicianului Constantin-Titel Petrescu, și anume la intervalul 1945-1957. În acest sens dorim să prezentăm întreaga sa activitate politică din această perioadă. Ne vom referi la opoziția sa declarată în octombrie 1945 față de încercările Partidului Comunist de a-și anexa Partidul Social Democrat, la acțiunile sale politice alături de opoziția democrată (Partidul Național Țărănesc și Partidul Național Libera) din anii '46-'47, la campania dusă de comuniști de denigrare a liderului social-democrat.

Ne propunem să prezentăm urmărirea sa de către Serviciul Secret de Informații și Siguranță din perioada 1945-1948. De asemenea, utilizând informații din lucrările memorialistice, vom ilustra și anii detenției lui Constantin-Titel Petrescu. În finalul studiului ne vom referi la cei doi ani (1955-1957) petrecuți în libertate, dar sub supravegherea Securității.

Elena GHERMAN

CAMIL DEMETRESCU SAU PUTEREA DE A SPUNE NU

Printre personalitățile emblematică din panoplia celor considerați „dușmani ai poporului” se regăsește și Camil Demetrescu.

Nu a fost un lider de partid, nu a avut funcții importante în conducerea guvernelor antebelice, dar prin atitudinea sa intransigentă și prin puterea de a refuza să renunțe la crezul și concepțiile sale am considerat că trebuie să-i dedicăm câteva rânduri pentru a-l înscrie în rândul celor care au luptat până la capăt pentru o cauză în care credeau.

Camil Demetrescu s-a născut în anul 1913 la Brăila, a dobândit o cultură deosebită și a făcut studii juridice strălucite, reușind să ajungă secretarul lui Grigore Niculescu-Buzești și totodată să lucreze în cadrul Ministerului de Externe la Serviciul Cifruului. A fost condamnat cu tot lotul Iuliu Maniu, fiind, evident, și el membru al Partidului Național Țărănesc.

După ieșirea din închisoare, în 1964, a fost urmărit și presat mereu de către organele Securității să colaboreze în vederea furnizării de informații. Acest lucru s-a datorat faptului că cercul său de prieteni era format tot din foștii membri ai PNȚ cum ar fi Corneliu Coposu, Vasile Bărbuș, Victor Anca, fam. Penescu. În plus, întreținea

și corespondență cu alți țărâniști aflați în străinătate, de la care primea și ajutoare materiale având o situație materială precară.

Ca un fapt notoriu, ultima condamnare, în anul 1977, îl determină să se prezinte la închisoarea Gherla și doar intervenția Procurorului General al României care a pledat pentru cauza sa chiar la Nicolae Ceaușescu, a făcut să scape de o nouă încarcerare.

Cercet. Alin MUREȘAN

PR. GHEORGHE CALCIU, SPECTACOLUL UNEI PERSONALITĂȚI

Student la Medicină cu activitate legionară, condamnat la 8 ani temniță grea, torturat în închisoarea Pitești până ce a acceptat colaborarea cu agresorii, acuzat de înscenarea „experimentului Pitești” în procesul Negulescu Valeriu, devenit apoi principalul artizan al răsturnării acuzațiilor, trimis în domiciliu obligatoriu după eliberarea din închisoare, hirotonisit preot, singura voce care s-a împotrivit public regimului comunist pentru demolarea bisericilor și politica sa ateistă, rearestat și condamnat la 10 ani de închisoare în 1979, eliberat în urma presiunilor internaționale la jumătatea pedepsei și gonit din țară, părintele Gheorghe Calciu-Dumitreasa reprezintă unul dintre cele mai atipice și spectaculoase personalități ce au cunoscut regimul comunist din România. Lucrarea urmărește în detaliu destinul său din momentul instaurării noii orânduiri și până când a fost obligat să părăsească țara, bazându-se atât pe surse edite, dar și pe materiale inedite din arhive și mărturiile ale celor care l-au cunoscut.

Cercet. Robert FURTÖS

DE LA REZISTENȚĂ LA COLABORARE. PĂRINTELE IOAN DELIMAN ȘI SECURITATEA

Ioan Deliman, protopop greco-catolic de Arad, a fost arestat la sfârșitul lunii octombrie 1948 pentru refuzul de a trece la religia ortodoxă, fiind eliberat în toamna anului 1955. În timpul detenției s-a situat pe o poziție categorică de rezistență, respingând cu fermitate propunerile repetate de colaborare ale Securității. După eliberare a încercat să intre în rândul clerului romano-catolic, a fost refuzat, continuându-și activitatea clandestină greco-catolică. În scurt timp a intrat în atenția Securității, fiind urmărit în cadrul unui dosar personal. În anul 1970 a fost arestat și condamnat la 8 ani de închisoare pentru „propagandă împotriva orânduiri socialiste”, fiind acuzat că a oferit unor emisari francezi date și informații despre rezistența greco-catolică.

Eliberat în august 1972, a fost tot mai des contactat de ofițerii Securității Arad în vederea unei colaborări informative. La 11 iunie 1974 a semnat un angajament de colaborare, urmând să-și semneze notele informative cu pseudonimul „Dinescu”. De

la mijlocul anilor '70, părintele Ioan Deliman și-a schimbat atitudinea și în privința fostei Biserici Greco-Catolice, considerând imposibilă restabilirea fostului cult.

Conform notelor anuale de analiză redactate de ofițerii Securității Arad, Ioan Deliman a furnizat numeroase informații despre foștii episcopi sau preoți greco-catolici „prezentând date concrete despre activitatea clandestină a unora dintre aceștia”. În paralel, în anii '70-'80 a fost frecvent utilizat de Securitate cu sarcini informative în Occident, cu precădere în mediul catolic din Italia.

Drd. Sergiu SOICA

PREPOZITUL CAPITALAR NICOLAE BRÎNZEU DIN PERSPECTIVA DOSARELOR SECURITĂȚII

Preotul Nicolae Brînzeu în perioada 1948 fusese a doua persoană ca importanță a Episcopiei Greco-Catolice de Lugoj, imediat după episcop. Membru al elitei Bisericii Greco-Catolice, Nicolae Brînzeu a fost arestat în 28 octombrie 1948, dus la mănăstirile Neamț și Căldărușani, apoi închis la penitenciarele din Sighet și Aiud până în anul 1962. A doua zi după ce a fost eliberat din închisoare, Nicolae Brînzeu a murit acasă. Probabil Securitatea nu a vrut ca el să moară în închisoare. Prezentarea are la bază în totalitate dosarul de Securitate aflat la Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, și creionează în mod special activitatea canonicului Brînzeu din perioada domiciliului obligatoriu.

Drd. Iuliu CRĂCANĂ

IOSIF CONSTANTIN DRĂGAN - DOSARUL DE SECURITATE

Iosif Constantin Drăgan a fost cel mai bogat român din diaspora dar și o personalitate marcantă în domeniul cultural, autor al mai multor volume cu caracter istoric și un filantrop, finanțator al unor fundații și edituri care au promovat protocronismul și naționalismul. A fost controversat și datorită îmbogățirii rapide în timpul celui de-al doilea război mondial și în primii ani de după război, afinităților de dreapta și a presupuselor relații privilegiate cu Italia fascistă condusă de Mussolini și a României comuniste conduse de Nicolae Ceaușescu.

Alături de memoriile sale publicate în 1973 sub denumirea „Prin Europa” și a altor surse contemporane în care se repetă la nesfârșit unele informații puțin credibile (precum aceea că Partidul Comunist i-a interzis venirea în țară pentru o perioadă de 30 de ani sau că în 1941 a pus bazele unei companii care exporta petrol românesc Italiei fasciste), vom încerca să aducem în discuție o nouă sursă istorică : dosarul de urmărire întocmit de fosta securitate.

Dosarul conține planul și desfășurarea unei combinații informative la finalul căreia urma să i se ceară acceptul colaborării cu serviciile secrete românești în schimbul emigrării mamei sale în Italia.

Dr. Simona POP

A FOST ADRIAN MARINO UN INFORMATOR INCOMOD AL SECURITĂȚII?

În februarie 2010 a fost deblocat dosarul SIE (Serviciul de Informații Externe) 42513 care cuprinde 6 jackete cu microfilme legate de „colaborarea” lui Adrian Marino cu Securitatea. Publicarea în „Evenimentul Zilei” a câtorva articole care îl desemnau pe Adrian Marino drept „un informator prodigios al Securității” a iscat un adevărat scandal mediatic, încă în plină desfășurare. Cu atât mai mult cu cât publicarea postumă a Memoriilor incomodului critic clujean a pus pe jar lumea literară românească prin unele dezvăluiri pe care le face legate de epoca în care a trăit: raporturile cu Securitatea, călătoriile în străinătate, un veridic și consistent portret al lumii literare din perioada comunistă și postdecembristă etc.

În presă sunt vehiculate diverse ipoteze și se ridică diverse probleme, în special unele morale. Este publicarea acestor informații despre Adrian Marino o răzbunare postumă a celor care au fost incriminați în scrierile sale? Cum poate fi discreditată memoria unei personalități culturale de talia lui Adrian Marino prin publicarea unor rapoarte întocmite de Securitate? Putem să reconstituim adevărul doar pe baza însemnărilor securiștilor, și dacă răspunsul este afirmativ, câtă credibilitate și consistență are o istorie scrisă pe baza acestor dosare de Securitate? Cum trebuie să tratăm aceste rapoarte? Să le interpretăm în litera lor sau să le raportăm la alte documente de epocă: memorii, jurnale, corespondență? Care este diferența subtilă dintre „colaborarea voită prin anagajament” și „colaborarea formală” de circumstanță? Ce delimitează o informație compromițătoare de una inofensivă? Care sunt criteriile care fac din cineva un „informator” și încă unul „prodigios”?

Pot dezvăluirile din Arhivele Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS) să anuleze valoarea culturală a unui intelectual care a trăit în comunism, sau societatea românească este suficient de matură pentru a diferenția viața unui om de opera sa? Cum percepe posteritatea viața unui intelectual care a trăit în comunism și cât de aspru judecă compromisurile pe care acesta le-a făcut sistemului?

În fondul arhivistic „Adrian Marino” de la Biblioteca Centrală Universitară din Cluj-Napoca există un teanc de articole decupate din presa postdecembristă care regrupează tot ce s-a scris despre deținuții politici și problemele colaborării. Adrian Marino sublinia pe text numai anumite fraze, și toate legate de culpabilitatea morală și criteriile care transformă pe cineva în turnător. Trimiterile la mitul situației ireversibile și la constrângerile morale la care era supus intelectualul în comunism, dar, mai ales, teama de judecățile morale ale posterității, ne-a convins că pentru Adrian Marino aceste teme

au avut o importanță vitală. Ele au revenit constant în scrierile sale postdecembriste, încercând să-și clarifice lui însuși și posterității vremurile pe care le-a trăit.

Pe baza documentelor din arhiva CNSAS și a Corespondenței, Memoriilor și Jurnalelor lui Adrian Marino ne propunem o reconstituire a cazului său unicat în cultura română, încercând să răspundem cât mai consistent întrebărilor formulate mai sus.

Lect. univ. dr. Crina BUD

„SIMT CĂ MI S-A RUPT VIAȚA ÎN DOUĂ.” ION NEGOIȚESCU. DESTINUL UNUI INTELECTUAL SUB VREMI

Pe baza dosarelor aflate în Arhiva Securității, coroborate cu texte confesive, ne propunem să urmărim contorsiunile destinului criticului Ion Negoitescu datorate regimului comunist. Afirmat ca cea mai complexă și spectaculoasă personalitate creatoare a Cercului literar de la Sibiu, Ion Negoitescu a militat întotdeauna pentru apolitism pentru libertatea și autonomia artei. În 1961 a fost arestat și condamnat la 5 ani de închisoare și 3 ani de interdicție corecțională pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale. În aprilie 1963 a fost recrutat ca agent, cu scopul folosirii lui în urmărirea unor deținuți, membri ai Partidului Național Țărănesc sau ai Partidului Național Liberal.

Manuscrisele i-au fost confiscate și munca de ani de zile aneantizată. Neputând publica timp de 25 de ani, hăituit din cauza homosexualității declarate, cu două tentative de sinucidere ca forme extreme de protest, cu sănătatea șubrezită, a avut curajul de a susține scrisoarea de adeziune la „Charta 77” a lui Paul Goma. A urmat o nouă perioadă de prigoană, apoi exilul, chinuit și el de nesiguranța materială, suspiciuni, amenințări și opțiunea tragică de a nu face politică la Radio „Europa Liberă” sau „BBC”, ci literatură.

„Simt că mi s-a rupt viața în două” e confesiunea (abuziv înregistrată) făcută lui Al. Paleologu și ea explică eșecul atâtor proiecte de anvergură.

Leontin NEGRU

SUPRAVEGHEREA DIN SPATELE CORTINEI. MARI ACTORI ROMÂNI ȘI SECURITATEA. ȘTEFAN CIOBOTĂRAȘU

Actorul Ștefan Ciobotărașu (21 martie 1910 - 27 august 1970) a revenit anul acesta în prim-planul vieții culturale românești cu ocazia aniversării centenarului nașterii sale, eveniment care a prilejuit desfășurarea unor manifestări specifice în comuna sa natală, Lipovăț, județul Vaslui.

Vizionat și admirat de generații întregi de români pe scena teatrului, în numeroase piese, dar și pe micul sau marele ecran, în filme precum „Pădurea spânzuraților” ori „Amintiri din copilărie” (1964), „Neamul Șoimăreștilor” (1965) sau „Columna” (1968), Ștefan Ciobotărașu a rămas în memoria colectivă a iubitorilor de teatru și a cinefililor ca o figură emblematică a artei teatrale și

cinematografice din România. Autoritățile comuniste i-au recunoscut talentul și munca depusă pe scenă, acordându-i în 1956 titlul de *artist emerit al R.P.R.*

Totodată însă, a intrat în atenția organelor de securitate. În vechile arhive ale Siguranței, preluate de Securitate după 1947, Ștefan Ciobotărașu apărea ca fost legionar activ în 1940, membru al cuibului din cadrul Teatrului Național Iași, unde era actor, și participant la rebeliunea din ianuarie 1941.

Începând cu anul 1950 și până în 1968, cu doi ani înainte de moartea sa, Ștefan Ciobotărașu s-a aflat în atenție sau a fost lucrat informativ în mod constant de Securitate. În mai 1952 s-a încercat atragerea sa la colaborarea, în baza trecutului compromișător, dar această tentativă a eșuat datorită refuzului actorului de a îndeplini „funcția de ureche a organelor” de securitate.

Trecutul legionar și refuzul colaborării cu Securitatea puteau determina consecințe grave pentru artist, așa cum s-a întâmplat în numeroase alte cazuri. A fost salvat însă, până la final, de simpatia reciprocă care a existat între el și conducătorul comunist al statului, Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Drd. Janosi CSONGOR

DESTINUL UNUI OM CONTRADICTORIU. SZABÓ MÓZES ÎN DIFERITE IPOSTAZE: „CONTRAREVOLUȚIONAR” CONDAMNAT LA MOARTE, INFORMATOR AL SECURITĂȚII, EMIGRANT

Interesul față de persoana lui Szabó Mózes a apărut în urma unui discuții amicale, din care au reieșit aspecte neobișnuite despre muncitorul (până la 1983) la Combinatului de Îngrășăminte Azotoase Târgu-Mureș, și s-a concretizat prin studierea dosarelor personale, informative și de rețea din Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității.

Dosarele ne-au oferit o imagine în ansamblu despre un om contradictoriu, care în mai multe rânduri a forțat soarta, în încercarea de a-și găsi locul în societatea vremii respective. În urma cercetărilor am sesizat mai multe etape în viața lui. Prima, marcată de trecerile ilegale de frontieră, a culminat cu încercarea de a înființa o organizație „contrarevoluționară”, în atmosfera febrilă generată de revoluția maghiară, fapt ce i-a atras în august 1957 o condamnare la moarte, sentința fiind ulterior comutată. A doua etapă o putem defini prin colaborarea cu organele de stat: începând cu Directoratul Penitenciarului Gherla și continuând cu organele Securității din Târgu-Mureș, până în 1983. A treia etapă o reprezintă emigrarea în Austria, și ulterior în SUA, în paralel cu încercările de a scoate familia din țară.

Destinul lui Szabó Mózes ne oferă posibilitatea de a căuta un răspuns pentru o dilemă: cum a fost posibilă integrarea în viața individuală și familială a colaborării cu organele de securitate?

Dr. Liviu ȚĂRANU

AVRAM BUNACIU - UN PERSONAJ CONTROVERSAT AL REGIMULUI COMUNIST

Avram Bunaciu rămâne o figură importantă și puțin cunoscută astăzi în istoriografia românească. Deși om politic român, dintr-o familie de țărani din județul Arad, el mai este și în prezent socotit ca o figură proeminentă a elitei evreiești, care a deținut poziții de vârf în nomenclatura vremii.

De meserie avocat, Avram Bunaciu a avut mai multe funcții pe linie de stat: avocat acuzator public pe lângă Tribunalul Poporului pentru judecarea celor vinovați de dezastrul țării (din 8.02. 1945); șef al acuzatorilor publici de pe lângă Tribunalul Poporului București (din 16.05.1945); decembrie 1945 - decembrie 1947 secretar general la Ministerul de Interne; subsecretar de stat la Președinția Consiliului de Miniștri (4.01 - 25.02.1948); administrator prin delegație al Fondului pentru interese superioare de stat al Președinției Consiliului de Miniștri (din 8.01.1948); ministrul Justiției (25.02.1948 - 24.09.1949 și 31.12.1957 - 23.01.1958); președinte al Comisiei Controlului de Stat, cu rang de ministru (24.09.1949 - 5.10.1950); prim-adjunct al ministrului Afacerilor Externe (5.10.1950 - 23.07.1952); membru al Comisiei Electorale Centrale (6.10.1952); rector la Universitatea din București și profesor de Drept Constituțional (10.1952 - 08.1954); reprezentant al Grupului Național Român în Consiliul Uniunii Interparlamentare (6.10.1952 - 17.02.1958); ministrul Afacerilor Externe (23.01.1958 - 21.03.1961); vicepreședinte al Consiliului de Stat al Republicii Populare Române (25.03.1961, reales la 19.03.1965); președinte al Comisiei Electorale Centrale a MAN (16.09.1966).

Având în vedere demnitățile deținute, cu atât mai mult contează ce a gândit și cum a acționat omul politic Avram Bunaciu. Documente din arhivele Partidului Comunist Român și cele ale familiei îl dezvăluie la întregă sa dimensiune.

Cercet. Clara MAREȘ

DESTIN DE SCRITOR, DESTIN DE ROMAN. NICU STEINHARDT, DINU PILLAT

În lumea unei permanente minciuni, a spune adevărul era crima supremă. Acesta a fost motivul deschiderii de dosare peste dosare pentru urmărirea scriitorilor chiar dincolo de moarte. Dosarul de urmărire al lui Nicu Steinhardt este închis în iunie 1989, deși călugărul de la Rohia decedase din martie, iar în cel al lui Ion D. Sîrbu avem documente de la funeraliile scriitorului. Explicația este mereu aceeași: moștenirea literară, cantitatea de adevăr pe care fiecare scriitor o lăsase urmașilor săi și care ar fi putut spulbera iluzia construită prin minciuni.

Privind retrospectiv, destinul operelor confiscate de Securitate este adesea spectaculos. Din poveștilor lor neștiute nu lipsesc prietenii trădători, anchetele violente

sau persuasive, disperarea pierderii iremediabile, speranța uluitoare a redobândirii lucrului pierdut, succesul răsunător peste timp, independent de voința creatorului său.

Am ales spre analiză două cazuri legate la un moment dat de hazardul care s-a numit lotul Noica - Pillat. Atât Dinu Pillat, cât și Nicu Steinhardt au fost membri ai acestui lot de intelectuali. Fiecare a scris o carte care a avut un destin separat și spectaculos.

Dinu Pillat, condamnat la 25 de ani de muncă silnică și din cauza operei sale, și-a văzut romanul confiscat și analizat de slujbașii Securității încă din timpul detenției. Nicu Steinhardt și-a scris opera după detenție, însă aceasta a ajuns rapid în catacombele securistice.

Romanul lui Dinu Pillat, *Așteptând ceasul de apoi* a stat pierdut 50 de ani pentru a reîntra pe ușa din față a literaturii române. Confiscarea *Jurnalului fericirii* a fost urmată de anchete, percheziții, interogatorii, interdicții, dar, după 1989, a cunoscut peste 10 ediții românești și nenumărate altele străine.

Acțiunile Securității au avut consecințe diferite de la caz la caz. Dacă Dinu Pillat după ieșirea din detenție, face un demers pentru a-și recupera romanul, dar se resemnează în fața refuzului, Nicu Steinhardt exasperează pe toată lumea cu cererile sale de restituire, timp în care se pune pe treabă și rescrie din memorie jurnalul pierdut. Primul scriitor moare cu inima grea după romanul pierdut, cel de-al doilea și-l recapătă și răspândește variante în cele patru zări.

Timorarea permanentă și iremediabilă urmare a terorii cotidiene duce la decizii iremediabile. Dinu Pillat, după experiența carcerală, renunță la literatură. La antipod, Nicu Steinhardt scrie și rescrie varianta sa asupra vieții și societății în care trăia. Toate aceste asemănări și deosebiri vor fi aprofundate de lucrarea de față.

Cercet. drd. Constantin PETRE

PERSECUȚIA DIN MOTIVE IDEOLOGICE A DOUĂ PERSONALITĂȚI DIN DOMENIUL ETNOGRAFIEI ȘI FOLCLORULUI: ION CHELCEA ȘI LENA CONSTANTE

După instaurarea regimului comunist, în domeniului științelor sociale s-au produs restructurări importante. Unele discipline au fost interzise – cum a fost cazul sociologiei, considerată disciplină burgheză – în timp ce altele, ca etnografia, au continuat să existe fiind afectate de unele schimbări. În cazul celei din urmă reajustarea a constat în introducerea unor elemente ideologice care au instrumentalizat domeniul în scop propagandistic. Principiul luptei de clasă a fost impus în discursul etnografic ca și în politica de cadre, prin măsuri coercitive și prin epurări. Unii sociologi s-au reconvertit în etnografi pentru a-și continua activitatea în zone disciplinare învecinate. Biografiile a două personalități din domeniul etnografiei arată cât de mult contau orientarea politică și mediul social de proveniență în evoluția ulterioară în carieră. Este vorba de Lena Constante, care din pricina mediului cosmopolit pe care îl frecventa și mai ales a legăturilor cu grupul

din jurul lui Lucrețiu Pătrășcanu a ajuns să fie condamnată la ani grei de închisoare și de Ion Chelcea, având origine socială modestă, însă fiind afiliat extremei drepte în tinerețe, a fost marginalizat și ținut sub observație în mod permanent de către Securitate.

Cercet. drd. Liviu CĂRARE

DESTINE SIONISTE ÎN COMUNISM. AVRAM LEIBA ZISSU ȘI MIȘU BENVENISTI ÎN STUDIUL DOSARELOR DE ANCHETĂ DIN ANII '50

Mișcarea evreiască de reînființare a statului Israel a fost identificată, odată cu instaurarea comunismului în România, cu un instrument de diversiune aflat în mâna imperialiștilor, care prin acțiuni de spionaj atentează la siguranța generală a statului. Astfel, liderii sioniști au fost arestați și anchetați în condiții groaznice pentru ca anchetatorii să obțină declarații de natura penală. Procesele verbale din dosarele de anchetă denotă modul în care au decurs interogatoriile – ce durau chiar până la 8 ore. Ancheta era reluată după zile de pauză, întrebările fiind de multe ori reformulate. Nu existau capete de acuzare reale, ele referindu-se la acțiunile de salvare a populației evreiești în timpul războiului.

Avram Leiba Zissu și Mișu Benvenisti au fost poate cei mai reprezentativi lideri sioniști ai evreilor din România. Cei doi au suportat ore interminabile de interogatoriu, atât separat cât și împreună – așa numitele „confruntări” – când anchetatorii constatau nepotriviri în declarațiile arestaților. Supuși unei presiuni psihologice cei anchetați au dezvăluit amănunte ale vieții private, care conjugate cu statistici și declarații referitoare la trecutul lor interbelic și postbelic reîntregesc tabloul mișcării sioniste din România.

Cercet. drd. Andrei MURARU

CRIMINALI FĂRĂ GLORIE. DESTINUL CONDAMNAȚILOR PRIMULUI PROCES AL TRIBUNALULUI POPORULUI

Lucrarea reprezintă o încercare de reconstituire a destinului condamnaților primului proces al criminalilor de război judecat de Tribunalul Poporului („lotul generalului Nicolae Macici”, 14-22 mai 1945). Apelând la documentele inedite aflate în custodia CNSAS și a United States Holocaust Memorial Museum, vom încerca să urmărim aspectele juridice ale eliberării, amnistierii sau recondamnării lor. Un obiectiv important al lucrării îl reprezintă elucidarea modului în care puterea comunistă s-a raportat la criminalii de război. Finalitatea lucrării presupune în același timp introducerea în istoriografie a numeroase date și documente despre parcursul

biografic al condamnaților de după arestare, pentru mulți dintre aceștia specialiștii neavând până acum decât informații disparate.

Deciziile autorităților comuniste cu privire la acești condamnați au fost, peste ani, diferite de la caz la caz: eliberarea după 10 ani; rejudecarea pentru crima de activitate intensă contra clasei muncitoare; urmărirea informativă mulți ani după eliberarea din detenție; colaborarea cu ofițerii de Securitate; reducerea pedepsei; aplicarea torturii în închisoare. Desigur, nu se cunosc deocamdată motivele pentru care justiția comunistă s-a arătat intransigentă cu unii și i-a iertat pe alții. Totuși, putem intui că era vorba despre relațiile cu statul comunist. Amnistiiile au fost determinate și de izbucnirea Războiului Rece, când foști fasciști au fost coopțați de către comuniști.

Cercet. Constantin VASILESCU

RADIOGRAFIA UNOR DESTINE. „BANDIȚI” ÎN GRUPUL DE REZISTENȚĂ ANTICOMUNISTĂ „ARSENESCU”

Debutul anului 1948 marchează finalizarea procesului de instaurare a regimului comunist în România. Ca o reacție la „marile prefaceri” politice, economice și sociale ale vremii, capătă amploare mișcarea de rezistență anticomunistă, într-un raport de proporționalitate directă cu eforturile organelor represive ale regimului de a lichida orice tentativă de împotrăvire. Din acest punct de vedere unul dintre punctele nevralgice pentru autorități a fost reprezentat de versantul sudic al Munților Făgăraș, unde colonelul Gheorghe Arsenescu a inițiat cel mai longeviv centru de rezistență armată din România.

Prezentarea de față încearcă să radiografeze atât traiecul comun, în cadrul mișcării de rezistență, precum și cel individual, în interiorul spațiului concentraționar sau în libertate, al unui nucleu de „bandiți” încadrat în primul grup de rezistență al colonelului Arsenescu – grupul de pe Muntele Roșu. În afara experiențelor personale, dramatismul existențial al personajelor este evidențiat și de multitudinea de „victime colaterale” care au luat calea penitenciarelor sau a coloniilor de muncă, ca o consecință directă a sprijinului acordat unor „dușmani ai poporului”.

Pe frontul de Răsărit, în adăposturile din munte, în clandestinitate, în penitenciare și colonii de muncă sau în libertate destinele personajelor urmărite reprezintă exemple elocvente în demersul reliefării tragediei comuniste în România.

Drd. Marius SILVEȘAN

PASTORII BAPTIȘTI DIN ROMÂNIA ÎNTRE ANII 1948-1965

Prin intermediul prezentei comunicări ne propunem să analizăm evoluția și modul în care schimbările politice și sociale au afectat personalul de cult din cadrul

comunității baptiste la începutul regimului comunist. Politica statului în domeniul religios a avut o serie de consecințe pentru personalul de cult baptist, dintre care menționăm obligativitatea de a obține aprobare din partea autorităților pentru a-și desfășura activitatea prin intermediul carnetului de pastor. De asemenea, pastorii baptiști s-au confruntat cu retragerea recunoașterii de funcționare sau și-au pierdut locul de muncă în urma arondărilor, când au fost închise multe din bisericile în care slujeau.

Analizăm, de asemenea, o serie de constrângeri și limitări care i-au determinat pe pastorii baptiști să găsească metode și mijloace prin care să officieze servicii de cult chiar și când acestea nu erau permise, sau să treacă peste limitările impuse de împuțerniciții de culte și să boteze noaptea pe ascuns persoanele neacceptate de către sistem.

Motivația abordării acestei teme rezidă în considerentul că analiza strategiilor de adaptare și de împotrăvire în cazul baptiștilor este relevantă pe un plan mai general asupra felului în care comunismul a adus atingeri libertății de conștiință, la nivel individual și colectiv.

Drd. Claudiu CĂLIN

PROCESUL EPISCOPULUI AUGUSTIN PACHA SI AL MEMBRILOR AULEI EPISCOPALE ROMANO-CATOLICE DE TIMISOARA. PORTRETE SI DESTINE DIN ARHIVELE EPISCOPIEI TIMISOARENE.

„Procesul unui grup de spioni, trădători și complotiști în slujba Vaticanului și a centrului de spionaj italian” a avut loc la București între 10-17 septembrie 1951, având accentuate trăsături de înscenare, fiind gândit ca o „lecție” aplicată clerului catolic fidel Romei și vocației sale apusene. Se dorea compromiterea Bisericii Catolice din România, confesiune care în „democrația populară” trebuia să apară nu doar ca perimată și desuetă, ba mai mult, anti-socială, subversivă și aservită puterilor capitaliste. Inculpații acestui proces au fost clericii Episcopiei de Timișoara: episcopii Augustin Pacha și Adalbert Boros, cancelarul Josef Waltner, secretatul Johann Heber, dar și clerici ai Arhiepiscopiei de București, laici români sau străini.

În cadrul procesului au fost audiați mai mulți martori, și ei aflați în arest, unii dintre aceștia provenind din clerul și laicii Diecezei de Timișoara. Atenția prezentei comunicări se concentrează asupra membrilor și martorilor timișoreni ai „lotului Pacha”, condamnați și ei ulterior. Îi amintim aici pe deputatul Franz Kräuter și pe călugărițele Hildegard Reissner, Ecaterina Kernweiss, și Hildegardis Wulff.

Fiecare dintre aceste persoane reprezintă adevărate personalități ale elitei clericale și intelectuale a Banatului interbelic.

Cercet. dr. Miodrag MILIN
Drd. Alexandra BOGDANOVICI

SÂRBI DIN ROMÂNIA ÎN VREMEA COMUNISMULUI. ARHIVĂ ORALĂ, MANUALUL PĂTIMIRII

Comunicarea de față se constituie într-un rezumativ registru problematic al unui amplu proiect editorial, de relevare a dimensiunii istorice a persecuțiilor îndurate de reprezentanții minorității sârbe, care s-au aflat expuși lovirilor represive, în campaniile de prigonire ale celor etichetați ca fiind „suspecți”, „de neîncredere” ori în vreun fel dezagreabili regimului dictatorial național-comunist de la noi.

Încercăm să sugerăm, în urma unor cercetări mai detaliate de arhivă, la nivel regional, în Banat dar și la centru, la CNSAS, că opinia organelor represive era definitiv conturată privind-i pe sârbi, după experiența traumatică a Biroului Informativ din iunie 1948. Toți sârbii erau vinovați, ca dovediți (sau măcar potențiali) „titoști”, cu excepții individuale, ale celor pe care regimul comunisto-securist i-a instrumentat și utilizat în supravegherea (și prigonirea) masei minoritare. Comunicarea ilustrează, cu date și fapte concrete, ipostaze și dimensiuni ale prigonirii și represiei.

Lect. univ. dr. Cristina GELAN,
Antrenor Prof. Gheorghe UNGUREANU

IDEOLOGIE ÎN PROIECTUL CANALULUI DUNĂRE - MAREA NEAGRĂ: „RE-EDUCAREA” INTELECTUALILOR

Canalul Dunăre - Marea Neagră, cea mai mare lucrare de inginerie din istoria României, a fost un infern pentru opozanții comunismului, obligați să muncească aici. La numai câteva luni de la debutul acestui șantier, „mândrie a întregului popor muncitor și a victoriei împotriva capitalismului și a societății burghezo-moșierești”, acesta a fost supranumit „Canalul Morții”. Pentru a distruge cât mai mulți dintre opozanții regimului, la Canal au fost aduși zeci de mii de intelectuali, politicieni, ofițeri regali, preoți, dar și așa-zisi chiaburi, adică „fruntea satelor”, care nu admiteau colectivizarea agriculturii. Canalul a devenit, astfel, la începutul anilor '50, un cuvânt-simbol al terorii comuniste.

Dr. Claudia Florentina DOBRE

„UNU PLUS UNU”. ANTICOMUNISM LA FEMININ

Instaurarea comunismului în România a înregistrat azeziune, dar mai ales neliniște, neîncredere, dezaprobare, rezistență. Înainte chiar de 6 martie 1945,

anticomunismul a devenit doctrină oficială pentru mulți bărbați și femei ai vremii. El va reprezenta un adevărat ideal de viață în anii '40 și '50 pentru nenumărați tineri și tinere, viitoare victime ale dorinței de control, re-educare și exterminare, a regimului comunist.

Această comunicare urmărește a pune în evidență motivele ce au dus la alegerea unui asemenea ideal de viață, a prezenta acțiunile specifice acestui mod de a vedea societatea timpului și a enumera consecințele ce au decurs din activitățile îndreptate împotriva regimului. Scopul fiind acela de a arăta efervescența unei mișcări anticomuniste dominată de patriotism, idealism și credință în valorile individualismului modern.

Bazându-se pe o anchetă orală de tip „istorii de viață”, comunicarea își propune să prezinte și să înțeleagă alegerile de viață ale mai multor doamne ce și-au trăit tinerețea sub semnul anticomunismului. De la tipărirea de manifeste, la revolta fâțișă și constantă, anticomunismul acestora a trecut prin diverse etape, inclusiv acela al organizării de acțiuni de tip paramilitar. Toate aceste manifestări poartă pecetea dragostei de țară și a încrederii într-o lume liberă și dreaptă.

Drd. Magdalena IONESCU

PROBLEMA EMIGRĂRII EVREILOR ÎN DOCUMENTELE COMITETULUI DEMOCRATIC EVREIESC (1945-1953)

Problema emigrării evreilor a atras dintotdeauna atenția cercetătorilor care au încercat să meargă pe firul destinului acestui grup minoritar. Istoricii de naționalitate română, cât și cei de naționalitate evreiască, au prezentat în lucrările lor situația evreilor de după război, acțiunile întreprinse de mișcarea sionistă, cauzele care au dus la emigrarea în masă a evreilor, însă nici una din lucrările redactate nu prezintă problema din perspectiva Comitetul Democratic Evreiesc.

Comunicarea își propune să identifice modul în care CDE-ul a reacționat la plecarea unui număr mare de evrei, motivele pentru care acesta a considerat emigrarea evreilor o problemă, dacă aceasta constituia întradevăr o problemă pentru CDE și care a fost reacția Partidului Muncitoresc Român (PMR) față de modul în care CDE trata emigrarea evreilor.

Urmărim, de asemenea, evoluția atitudinii Comitetului Central al Comitetului Democratic Evreiesc față de deciziile Partidului Muncitoresc Român cu privire la emigrarea evreilor, precum și reacția evreilor de rând față de acțiunile întreprinse de CDE.

Cercetarea încearcă să arate, totodată, modul în care CDE-ul a contribuit la asimilarea evreilor, asimilare văzută de statul român ca un instrument al stabilității.

**IDENTIFICAREA CHIABURILOR ȘI PROCESUL DE DESCHIABURIRE
ÎN LOCALITATEA BĂLENI (RAIONUL TÂRGOVIȘTE - JUDEȚUL
DÂMBOVIȚA): 1950-1956**

În cadrul Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 3-5 martie 1949 a fost identificată, în mod oficial, categoria socială a chiaburimii. În perioada colectivizării românești, chiaburimea a fost supusă, în mod coercitiv, unor măsuri ideologice, legislative și economice, ce reprezentau mijloace ale politicii comuniste de deschiaburire și totodată se accentua pe miza unei alianțe a țărănimii sărace și mijlocașe.

Comunicarea evidențiază și analizează posibilele modalități prin care s-au format gospodăriile țăranilor înstăriți, cazurile de arestări, și identifică instrumentele utilizate în procesul deschiaburirii, în cadrul localității Băleni (raionul Târgoviște, județul Dâmbovița). Procesul a fost asemănător cu cel desfășurat la nivel național, dar au fost remarcate și unele diferențe prin materializarea mijloacelor persuasive; drept argument în susținerea afirmației am suspus analizei „beneficiile” celor care și-au cedat proprietățile prin Hotărârea Consiliului de Miniștri 308/1953. Finalul articolului este construit pe paralela percepției dintre ideile de „dreptate de clasă” și solidarizarea comunității din localitatea Băleni (raionul Târgoviște, județul Dâmbovița).

Drd. Sanda BORȘA

**DESTINUL UNEI COMUNITĂȚI: COLECTIVIZAREA AGRICULTURII
ÎN LUNA DE JOS (REGIUNEA CLUJ)**

Colectivizarea agriculturii în România, realizată după modelul oferit de Moscova, avea să determine în rândul populației rurale – superioară numeric – schimbări profunde în modul de viață al individului dar și a comunității. După Plenara din 3-5 martie 1949, care reprezintă punctul oficial al începutului colectivizării, liderii comuniști au demarat acțiunile pentru construirea primelor gospodării agricole colective – imaginate ca un exemplu a ceea ce urma să însemne transformarea socialistă a satului românesc. Primele cinci astfel de gospodării au fost inaugurate în luna iulie 1949, iar una dintre acestea în județul Cluj, în comuna Luna de Jos.

Comunicarea de față își propune ca prin intermediul documentelor de arhivă și a presei vremii să realizeze o radiografiere a modului în care destinul comunității a evoluat, determinat puternic de impactul procesului de colectivizare.

**OMUL NOU: CONSTRUIREA IDENTITĂȚII NAȚIONALE PRIN ACȚIUNI
COLECTIVE**

Prin acțiuni colective (de genul *Muncilor Patriotice, comemorărilor, sărbătorilor naționale etc.*) viața de zi cu zi a fiecărui cetățean român a suferit schimbări radicale. De altfel, schimbarea oricărui regim politic implică și schimbarea unor repere istorice cum ar fi: calendarul sărbătorilor naționale, practici și tradiții locale și naționale, omiterea sau falsificarea unor evenimente importante din istorie. Acest lucru s-a întâmplat atât după preluarea puterii de către comuniști, cât și după căderea regimului comunist din România. Întrebarea este: ce a rămas în memoria oamenilor după aceste trăiri individuale (și în comun), cum se mai raportează/se raportau la cele întâmplate cei direct implicați în acțiunile enumerate mai sus?

Întrebări de cercetare: Au reușit experiențele cotidiene din comunism să creeze o anumită identitate a *OMULUI NOU*? Oare nostalgia acelor vremuri derivă direct din ce a construit acel sistem la nivel individual sau colectiv, economic sau spiritual?

Prin comunicarea de față dorim să arătăm cum puterea politică a încercat să creioneze un *nou chip* al „cetățeanului” și care au fost pârgurile cele mai eficiente la nivel individual și colectiv, cum s-a transmis acea identitate și cum au rămas în memoria oamenilor acțiunile colective.

Prof. univ. dr. Ion ZAINEA

ISTORICII ȘI CENZURA COMUNISTĂ (1966-1977)

Există diferențe semnificative între istoricii perioadei comuniste. Unii, instrumentele „compradorii”, s-au pus în slujba Puterii. Un exemplu de asemenea comprador ar fi un istoric devenit funcționar al cenzurii, și care ar folosi cunoștințele sale nu pentru a slăbi chingile, ci pentru a mări eficacitatea controlului politic asupra istoriografiei. Identificându-se cu rolul de agenți ai altor structuri și dedicându-se pe deplin activității profitabile din slujba acestora, ei devin nuli din punct de vedere profesional, aceasta în cazul în care inițial valoraseră ceva pe acest plan. Ceilalți, făcând concesiile Puterii, mai mari sau mai mici, mai multe sau mai puține, s-au străduit să slujească domeniul, istoriografia, Adevărul, atât cât a fost posibil. Vorbim, prin urmare, de forme și grade diferite de obediență, la fel cum vorbim de grade/posibilități diferite de informare/cercetare, de exprimare, de inteligență și, de ce nu, de orgoliu.

Din perspectiva noastră, considerăm că ceea ce cenzura a avut de obiectat la un istoric sau altul, la o lucrare sau alta, „curajul” de a scrie despre ceea ce/cum nu era permis, „lupta” cu cerberii cenzurii, în sensul de a scrie adevărul interzis în speranța că nu va fi sesizat la control, toate acestea pot da măsura gradului de așa-zisă „obediență” a istoricilor vremii.

Drd. Ștefan BOSOMITU

„CONSTRUCȚII” BIOGRAFICE ȘI PROPAGANDĂ ÎN COMUNISMUL ROMÂNESC - DOSARUL „BORIS BEAZI MAVRO”

Povestea începe într-una din zilele lunii iulie a anului 1948. Mai mulți lucrători ai Ministerului de Interne descindeau într-un imobil de pe Calea Victoriei, de la nr. 214. Locuința lui Boris Beazi Mavro, fost funcționar în cadrul Ministerului Informațiilor (Propagandei), care tocmai fugise din România „populară”. În subsolul casei acestuia, milițienii găsesc, printre altele, un dosar destul de voluminos, redactat în limba franceză, pe care îl îndosariază, alături de alte câteva note lacunare, sub numele „inculpatului”.

Materialele din dosar erau texte propagandistice, redactate în 1946 de către Direcția Relațiilor Culturale cu Străinătatea, din cadrul Ministerului Informațiilor (Propagandei). Rolul lor era acela de a populariza în Occident programul și pe viitorii candidați ai Blocului Partidelor Democratice (BPD), în vederea alegerilor care urmau să aibă loc în toamna aceluși an. Pe lângă câteva texte programatice care rezumau modul în care BPD-ul preconiza că se va întreprinde reconstrucția și refacerea țării după război, o bună parte a dosarului o constituia biografiile ale candidaților BPD. Nu lipsesc figurile importante ale Partidului Comunist Român (Gheorgiu-Dej, Vasile Luca, Ana Pauker, Iosif Chișinevschi, Miron Constantinescu), nici cele ale unora dintre „tovarășii de drum” (Gheorghe Tătărăscu, Petru Groza, Florica Bagdasar).

Procesul de sovietizare al României intrase într-o fază avansată, însă puterea de la București căuta să obțină acceptul și clemența Occidentului. Astfel, candidații BPD trebuiau să reprezinte garanția instaurării unui regim democratic, de „largă uniune națională”. Comunicarea va încerca să surprindă modalitățile prin care erau „construite” aceste biografii. Ce date din trecutul candidaților erau evidențiate, care informații erau distorsionate și care erau trecute sub tăcere?

Cercet. Drd. Luciana-Marioara JINGA

UN PARTID AL TUTUROR: BIOGRAFII COLECTIVE, IDENTITATE ȘI REPREZENTĂRI SIMBOLICE ALE FEMEILOR ÎN TIMPUL REGIMULUI COMUNIST DIN ROMÂNIA

În cadrul cercetării noastre vizând statutul femeilor în cadrul Partidului Comunist Român în a doua jumătate a secolului XX, am observat absența biografiilor ca instrument în studierea evoluției diferitelor instituții, organizații și fenomene sociale în timpul regimului comunist. Deschiderea arhivelor comunismului reprezintă o bună ocazie pentru istorici de a prezenta publicului meandrelor regimului comunist din România. Cu toate acestea, nu tot materialul este exploatat la întregul potențial. Un exemplu în acest

sens îl reprezintă utilizarea restrânsă a autobiografiilor, referințelor și rapoartelor de informare, toate importante piese în dosarul personal al fiecărui membru de partid.

Comunicarea noastră se concentrează în jurul complexității dosarelor de personal ale membrilor de partid femei și utilitatea lor ca sursă istorică, baza documentară fiind asigurată prin comprarea a 90 de dosare aparținând membrilor Comitetului Central al PCR. Această analiză permite evidențierea mecanismelor din spatele diferitelor tipuri de angajament politic, originea socială, formele de socializare, perspectivele profesionale, motivația din spatele unei cariere politice, precum și resorturile din cadrul grupului ce deținea puterea. Acest tip de surse poate fi folosit, cu rezultate foarte bune, atât în studierea regimului comunist cât și în alte direcții de cercetare, mai puțin explorate, precum studiile de gen sau mișcarea feministă. Studiul organizației de femei din cadrul Partidului Comunist Român este una dintre aceste direcții. O altă posibilă, însă deocamdată absentă, abordare este analiza dintr-o perspectivă feministă a politicilor egalitariste introduse de regimul comunist, precum și impactul acestora asupra societății: accesul în poziții de conducere, diviziunea pe criterii de gen a pregătirii și a sferei ocupaționale. Utilizarea acestui specific tip de surse deschide calea către diferite și substanțiale direcții în studierea istoriei regimurilor comuniste în general și a celui românesc în mod special.

Drd. NOVÁK Csaba Zoltán

ÎN SLUJBA PARTIDULUI. CARIERE DE ACTIVIȘTI ÎN SECUIME ÎN ANII '50

La sfârșitul celui de al doilea război mondial, în România, după o perioadă relativ scurtă de tranziție, Partidul Comunist Român a reușit să acapareze întreaga putere politică și a început procesul de transformare a societății. La începutul dominației comuniste, PCR a oferit minorităților un model aparte de integrare, așa numitul „model leninist.” Procesul de transformare comunistă a societății trebuia realizat, în cazul fiecărei naționalități, cu ajutorul propriei elite. În aceste condiții nomenclaturistii, activiștii de partid recrutați din rândurile minorităților naționale, jucau un rol important în viața politică a diferitelor regiuni din țară. În această comunicare vom prezenta câteva aspecte din viața activiștilor recrutați din așa numitul „ținut secuiesc”, regiune unde în această perioadă a funcționat Regiunea Autonomă Maghiară. Combinând sursele documentare cu metodologia istoriei orale vom pătrunde în viața și activitatea acestor activiști: proveniența, copilăria și mediul lor familiar, recrutarea lor, educația, activitatea politico-profesională, momentele de cotitură în viața privată și politică, sfârșitul carierei lor.

Cercet. drd. Nicolae VIDENIE

MILITARI RECICLAȚI CA ACTIVIȘTI AI COMITETULUI MUNICIPAL BRAȘOV AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN (1960-1980)

Principalii responsabili pentru instaurarea comunismului în România au fost „revoluționarii de profesie”, adică categoria „activiștilor de partid”, oameni care au preferat să lenevească în „cariera politică”, opțiune aleasă în opoziție față de „talantul” primit de la Dumnezeu și obligația de a-l înmulți prin muncă cinstită. Fondul Comitetul Municipal Brașov al Partidului Comunist Român, aflat în Arhiva Institutului Român de Istorie Recentă, cuprinde 2,5 metri liniari al celor 929 de dosare și 29 de foi volante. Create de instructorii cu evidența cadrelor, dosarele cuprind între una și 122 de file. Marea majoritate au fost întocmite în intervalul 1966-1976, limitele cronologice fiind 1945 și 1986, ceea ce arată cât de eficient se dorea a fi acest control total și permanent asupra intimității activiștilor avuți în vedere de aceste documente. Cazul militarilor, chemați profesional la o nobilă și mântuitoare misiune creștină, este cel mai relevant pentru înțelegerea mecanismului guvernării comuniste prin trecerea de la un segment decizional la altul, ales numai în funcție de cea mai mare posibilitate de atingere doar a propriilor ambiții. Calitatea umană și profesională a acestor „reciclați” politic se poate constata cu amărăciune atât din propriile lor fapte cât și din temutele dosare de cadre, unde predomină imaginea altora despre titularul plin de ambiții dictatoriale comuniste.

Dr. Mariana S. ȚĂRANU

TEROAREA - MODALITATE DE COMUNIZARE A MOLDOVEI DE LA EST DE PRUT ÎN TIMPUL PRIMEI OCUPAȚII SOVIETICE

Grație fricii instituite pe teritoriile ocupate, regimul comunist a reușit să se mențină, inclusiv în Moldova de la Est de Prut. În scopul introducerii controlului asupra tuturor aspectelor politice, sociale, economice și culturale din regiune, serviciul secret de informații sovietic și-a extins activitatea și pe teritoriile românești ocupate. Astfel, chiar din primele ore, autoritățile comuniste au început arestările tuturor persoanelor suspecte că ar fi neloiale noului regim: intelectuali, militari români, foști deputați ai Sfatului Țării, funcționari ai administrației românești, preoți, militari ai Armatei Țariste sau Armatei Albgardiste etc., toți fiind absolut nevinovați. Mulți dintre ei și-au pierdut viețile, fie în penitenciare, fie în lagărele de corecție prin muncă sau au fost împușcați.

O formă verificată a terorii comuniste a constituit-o și mobilizarea tinerilor la diferite munci în industria grea din Uniunea Sovietică și pe lanurile colhozurilor din Ucraina. Aceștia au fost mobilizați în calitate de muncitori sau agricultori și nicidecum pentru a presta munci intelectuale, cu alte cuvinte, au fost transformați în forță ieftină și nepretențioasă de muncă.

Valul terorii comuniste instituite în regiune a fost nemilos și cu intelectualitatea de creație. Generația de intelectuali care a fost sufletul mișcării de renaștere națională și au pregătit Unirea din 1918 a fost, în primul rând, măcinată de mașina diabolică a sistemului.

Celor arestați li s-a înscenat un simulacru de proces și în baza Codului Penal al Republicii Sovietice Socialiste Ucrainene erau condamnați la ani de detenție. Când

penitenciarele au devenit neîncăpătoare, la inițiativa maiorului Sazâkin, NKVD-istul principal de la Chișinău, și cu acordul Kremlinului, mii de nevinovați au fost transferați în lagărele de muncă din URSS. Astfel, în primul an de ocupație, NKVD-ul de la Chișinău a organizat două astfel de transferuri: la sfârșitul lunii august 1940 și în aprilie 1941. Destinația a fost lagărele de muncă din RSS Kazahstan, regiunea Kazan (RASS Tătară), Karaganda, Siberia, RASS Komi, lagărele de corecție prin muncă din Vâtegorsk, Veatsk, Cerepoveț. Nu se cunoaște numărul acestor condamnați, dar cert este că niciunui nu i s-a permis să scrie scrisori acasă, și majoritatea au murit în chinuri groaznice pe parcursul anilor 1942-1943. În felul acesta autoritățile comuniste eliberau locul pentru alte mii de oameni nevinovați pe care ulterior regimul i-a exterminat.

Cu doar câteva zile înainte de declanșarea războiului sovieto-german, organele NKVD și NKGB au efectuat cea mai mare operație de deportare a populației, pregătită minuțios încă de la momentul ocupării. Astfel, în 12/13 iunie 1941 au fost deportate 24.345 persoane din Republica Sovietică Socialistă Moldovenească, din regiunile Cernăuți și Ismail ale RSS Ucraineană. Persoanele deportate au fost trimise la munci forțate în lagărele din regiunile Altai, Kirov, Krasnoiarsk, Novosibirsk, Omsk, în republicile Kazahă și în Komi.

Până în prezent nu se cunoaște numărul victimelor terorii comuniste din timpul primului an de ocupație sovietică din RSSM, dar potrivit lui Florin Mătrescu și Victor Bârsan în perioada 28 iunie 1940 - 22 iulie 1941 și-au pierdut viața un număr de 300.000 de persoane în lagărele de corecție prin muncă din regiunile nordice ale URSS.

Lect. univ. drd. Larisa TUREA

BASARABIA ÎN 1946-1947: VIȚELUL DE PÂINE, IDOLUL COMUNIȘTILOR

Prin teroarea înfometării, în 1946-1947, regimul sovietic a dorit să facă *tabula rasa* conștiința istorică și identitară a basarabenilor. Scriitorul Aitmatov fixează fenomenele ce s-au produs în Basarabia: căciula îndobitocitoare a *mancurtului* luase forma străchirii; sub pretextul livrărilor obligatorii, puterea a rechiziționat toate rezervele alimentare; hoarde de „împuțerniciți” bântuiau în căutare de pradă, fărădelegile se țineau lanț. Concomitent, se opera pervertirea cuvintelor, compromiterea ideilor, anihilarea dimensiunii spirituale; tradițional, basarabenii întrețineau cultul familiei, al morților. În 1946-1947, valorile perene: cinstea, demnitatea, omenia, sinceritatea, au devenit superflue și chiar primejdioase. Rostirea adevărului costa ani de închisoare sau chiar viața. Pentru câteva spice, țărani erau condamnați la ani de închisoare. Pâinea a devenit monedă de schimb, iar locuitorii, prin acest cataclism social, au fost împinși în jos pe scara evoluției, în preistorie.

Înfometarea populației din Basarabia în primii ani de sovietizare (1946-1947), constituie o crimă nepedepsită. Autorii nu-și fac *mea culpa*, iar regimul nici gând să se pocăiască. Foamea este un cumplit instrument de manipulare. Un om flămând este docil, la mâna celui care-l hrănește. Pâinea de toate zilele a fost fetișizată cu bună știință. La comuniști hrana pământească l-a înlocuit pe Dumnezeu...

Drd. Romeo CEMÎRTAN

RAPORTUL DINTRE BISERICA ORTODOXĂ ȘI STATUL SOVIETIC ÎN R.S.S.M., ÎN PERIOADA ANILOR 1944-1962

În această prezentare am dorit să stabilim implicarea statului sovietic în evoluția și orientarea vieții religioase din Basarabia în perioada următoare celui de-al doilea război mondial. Pentru a atinge acest scop, am urmărit mai multe obiective:

1. Să prezentăm situația creată pe plan religios după războiul și evoluția vieții religioase pe parcursul unei perioade de mai bine de 15 ani.

2. Să arătăm atitudinea și contribuția întâistătorilor Bisericii Ortodoxe din Republica Socialistă Sovietică Moldovenească față de persecutarea sentimentului religios și tradițiile naționale de către autoritățile sovietice.

3. Să descoperim metodele și instrumentele de asuprire a clericilor și comunităților religioase de către statul sovietic, mascate sub formă de campanii de educare și culturalizare a populației republicii.

4. Să culegem mărturii și dovezi de rezistență față de politica antireligioasă și antinațională a conducerii comuniste din RSSM.

Prezentarea nu urmărește confruntarea sau coroborarea mai multor opinii, ci susținerea documentară a tezei arhicunoscute de implicare flagrantă a autorităților de stat în domeniul religios în perioada sovietică. De asemenea, se dorește o analiză, din punctul de vedere al activității misionare, a vieții religioase din RSSM, bulversată de schimbările politice, culturale, sociale și economice întreprinse de autoritățile sovietice.

Prin urmare, prezentare dorește să completeze unele lacune în istoriografia vieții Bisericii Ortodoxe din Republica Moldova și a activității ei misionare în cea mai vitregă perioadă - cea sovietică.

Dr. Ion XENOFONTOV

DISCURSUL IDEOLOGIC ÎN PERCEPȚIA RECRUȚILOR MOLDOVENI DIN CONTINGENTUL MILITAR AL ARMATEI SOVIETICE (ANII 1970)

Liderii politici sovietici au recurs la propaganda militantă ce folosea un limbaj acerb și de altercație la adresa adversarului. Ajutorul internațional din lagărul socialist împotriva imperialismului sau lupta de clasă, reprezintă noțiuni ce instigă la violență, iar mecanismul coercitiv al dezinformării a reprezentat un mijloc de luptă în profilul strategiei directe și indirecte a statelor totalitare. Propaganda oficială s-a cristalizat pe dimensiunea de mobilizare a societății în fața adversarului, chiar dacă inamicul se afla în exteriorul țării. Un rol important în asigurarea acestui mecanism complex l-a avut armata sovietică, implicit și moldovenii mobilizați în componența

acesteia. Pregătirea ideologică a recruților era marcată de conexiunea dintre trecutul individual și colectiv, ritualul statal și istoric, care era efectuat prin intermediul aniversărilor jubiliare, comemorărilor, programelor școlare, filmelor artistice, mass-media etc. ce conțineau un discurs militant, de pledoarie a eroismului *pentru apărarea Patriei sovietice* și disponibil, în virtutea acelor idealuri, *la fapte eroice*. Plasată în contextul unei comunicări empaticе, generația tânără, pe fundalul unui conflict latent cu generația în vârstă, era anchilozată și frustrată că nu au participat la cel de-al doilea război mondial, pentru a se remarca prin acțiuni de eroism. Pentru tinerii sovietici, acest raționament propagandistic a marcat tendința unei convenții sexual-politice: *garanția de a intra, ca soldat, în cercul bărbaților veritabili*.

Dr. Mihai CROITOR

IMPACTUL RELAȚIILOR ROMÂNNO-CHINEZE ASUPRA GENEZEI DECLARAȚIEI DIN APRILIE 1964

Prezenta comunicare încearcă să surprindă într-o manieră cât mai obiectivă resorturile decizionale interne care au determinat glisarea politicii externe românești de pe culoarul obedienței totale pe cel al independenței limitate. În acest sens sunt abordate chestiuni precum: divergențele economice româno-sovietice; diplomația dezangajării asumată de factorii decizionali de la București în raport de conflictul sino-sovietic; întâlnirile secrete dintre Corneliu Mănescu și Xu Jianguo (16.05.1963), respectiv Gh. Gheorghiu-Dej și Xu Jianguo (12.12.1963); rațiunile ascunse privind intențiile Partidului Muncitoresc Român de a „media” ruptura sino-sovietică; convorbirile româno-chineze de la Beijing (3-10.03.1964); elaborarea proiectului de apel redactat de PMR cu scopul încetării polemicii publice, precum și culisele genezei „Declarației cu privire la poziția Partidului Muncitoresc Român în problemele mișcării comuniste și muncitorești internaționale, adoptată de Plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român din aprilie 1964”.

Cercet. Vladimir LJ. CVETKOVIC

DESTINUL CETĂȚENILOR IUGOSLAVI ÎN ROMÂNIA (1953-1955)

Lucrare se bazează pe surse din arhiva Iugoslaviei, din arhivele Diplomatice ale Ministerului Afacerilor Externe al Serbiei și Arhivele lui Josip Broz Tito din Belgrad. În principal atenția noastră a vizat cetățenii iugoslavi din România ca grup (aproximativ 900 de bărbați, femei și copii), dar și soarta lor ca persoane, după discriminarea de către regimul comunist român, în perioada de după Rezoluția Cominformului din iunie 1948 și disputa Tito - Stalin, care s-au reflectat în relațiile dintre Iugoslavia și România.

Din 1948 până în 1955, în România cetățenii iugoslavi au fost supuși presiunii de a primi cetățenie română, iar mulți dintre ei, suspectați de colaborare cu serviciile de securitate iugoslave, au fost arestați și internați în lagăre de muncă. De asemenea, mulți au fost concediați de la locurile de muncă, excluși de la școală sau din Universitate, lăsați fără îngrijire medicală corespunzătoare.

Din anul 1953 până în anul 1955, în cursul primei faze a procesului de normalizare a relațiilor interstatale dintre cele două țări vecine, soarta cetățenilor iugoslavi a fost o problemă foarte importantă asupra căreia Iugoslavia a insistat în mod special. Astfel, Iugoslavia a solicitat României să îi elibereze pe cetățenii iugoslavi din închisoare și să permită repatrierea lor. Chiar s-a făcut referire la acei cetățeni Iugoslavi care după 1948 au emigrat în România pentru că l-au sprijinit pe Stalin împotriva lui Tito. În funcție de poziția României față de această problemă dar și altele câteva, la Belgrad s-a estimat în ce măsura oficialii români au fost sinceri atunci când public, în conformitate cu dorințele sovietice, au pledat pentru normalizarea deplină a relațiilor cu Iugoslavia.

Magistrat Renato PODBERSIČ

REGULA COMUNISMULUI STABILITĂ ÎN SLOVENIA

Într-o analiză a celei mai groaznice represii comuniste din Slovenia de după cel de-al doilea război mondial trebuie să facem o diferențiere între cele două faze. În primul rând, trebuie să ne amintim de revolta sângeroasă cu Gardienii Casei (domobranci) și alți membri ai unităților armate anti-comuniste și parțial colaboraționiste, eliminarea unora dintre cei mai expuși anti-comuniști și marii antreprenori (de exemplu, omul de cultura Narte Velikonja, industriașul Josip Benko) și lupta cu minoritatea germană de pe teritoriul Sloveniei. Urmează, apoi, perioada din august 1945 până la mijlocul anilor 50, când teroarea și-a pierdut din putere. Brațul înarmat al revoluției bolșevice în Slovenia a fost reprezentat de Administrația Națională de Securitate (UDBA), Poliția Politică Secretă (1944 - Departamentul pentru Protecția Națională - OZNA, începând din 1946, Administrația Națională de Securitate - UDBA, iar din 1969, Serviciul Național de Securitate - SDV). Aceasta a dus un adevărat război civil, utilizând toate mijloacele disponibile pentru a ataca adversarii politici ca dușmani ai poporului, acasă și în străinătate. Atotputernică și omniprezentă, „Poliția Politică” a limitat libertatea de gândire și a instituit un regim totalitar complet. În 1946 a existat un singur membru al UDBA la 1200 de locuitori din Slovenia (iar dacă luăm în calcul și informatorii activi, exista un membru al UDBA la 282 de locuitori). Sute de mii de oameni au fost afectați în mod constant de spionaj și de denunțări, creându-se o atmosferă de neîncredere generală.

Cercet. avocat Boštjan KOLARIČ

SLOVENIA - TĂRÂMUL UCIDERII

Al doilea război mondial în Europa s-a încheiat în noaptea de 9 mai 1945, după ce armata germană, în timpul retragerii sale constante din Iugoslavia, a părăsit orașele din vestul Croației și a început retragerea prin Slovenia. Pentru a evita capturarea Iugoslaviei, armata germană și în special o multitudine de unități anti-partizani de naționalități diferite au tranzitat teritoriul Sloveniei spre Austria. Acestora li s-au alăturat, de asemenea, numeroși civili.

De teama armatei iugoslave și a noului regim, aceștia intenționau să se predea englezilor și americanilor, de la care, masa imensă de refugiați ce și-au părăsit casele, așteptau să pună în aplicare convențiile internaționale privind prizonierii de război.

Până în 14 mai 1945 trupele britanice au acceptat în captivitate mii de ustași, voluntari din forțele de apărare secundare ale Croației, militari și civili din Serbia, Slovenia și alte țări. Cele mai multe dintre aceste persoane, care deja reușiseră să treacă frontiera austriacă, au fost predate Iugoslaviei de către autoritățile britanice între 18-24 mai 1945. Ulterior s-a pierdut orice urmă a acestor persoane repatriate. După croați au urmat membrii Corpului de voluntari al Serbiei și cetnici din Muntenegru. Ultimii au fost slovenii, în perioada 28-31 mai. Aproximativ 10.000 militari sloveni și câteva sute de civili au fost capturați.

Prizonieri au fost duși în lagăre în Slovenia (foste lagăre naziste). După scurte audieri, prizonierii de naționalitate slovenă au fost împărțiți în grupele A, B și C. Prizonierii din grupul C - au reprezentat majoritatea – și au fost uciși în grabă.

Cele mai multe asasinate în masă au avut loc din luna mai până în luna iulie a anului 1945. Printre victime, cei mai mulți au fost militari și prizonieri din provinciile Iugoslaviei. În următoarele luni, până în ianuarie 1946, când a fost adoptată Constituția Republicii Federative Iugoslavia și când OZNA (poliția militară), trebuia să predea lagărele organelor Ministerului de interne, aceste crime au fost urmate și de sacrificarea în masă a germanilor, italienilor și slovenilor suspectați de colaboraționism și anticomunism. De asemenea, au avut loc asasinate individuale în secret și mai târziu.

Decizia de a „nimici” adversarii trebuie să fi fost adoptată în cercurile cele mai apropiate ale șefului statului iugoslav, și ordinea a fost stabilită cu siguranță, de comandantul suprem al armatei iugoslave, Josip Broz-Tito, deși nu se știe când sau sub ce formă. La momentul respectiv, uciderea a câteva mii de oameni în doar câteva zile ar fi fost imposibil să se organizeze fără sprijinul celor mai mari politicieni și comandanți militari.

Mai mult de 610 morminte au fost deja înregistrate până în anul 2010. În jur de 130.000 persoane au fost executate în anul 1945.

În martie 2009, în locul în care a avut loc unul dintre cele mai mari masacre împotriva unor oameni neînarmați, după cel de al doilea război mondial, aproximativ 5.000 victime au fost găsite într-o mină abandonată (mina Huda Jama - Peștera Diavolului).

Dr. Eszter Zsófia TÓTH

TRABANT, GRĂDINI, PORTOCAL, INELE KENNEDY. SENSURILE CONSUMULUI ÎN INTERVIURILE DE VIAȚĂ - ISTORIILE UNOR ANGAJATE DIN UNGARIA COMUNISTĂ

Lucrarea își propune să descrie formele culturale de identitate adoptate de către muncitoare necalificată din Ungaria comunistă. Au fost elaborate o serie de lucrări despre identitatea muncitorilor, dar cele mai multe dintre ele sunt centrate pe unul sau două aspecte ale identității acestora: rasă, sex, sexualitate, clasa etc. Dar socialismul a construit identități ce ne permit să înțelegem mai bine istoriile vieții oamenilor obișnuiți care au trăit în Ungaria în acei ani. Identitatea personală poate fi considerată a fi o reprezentare socială, un principiu organizator a poziționării individuale într-un câmp de relații simbolice între indivizi și grupuri.

Lucrarea va încerca să găsească răspunsuri la câteva întrebări cu privire la formele de identitate ale muncitoarelor din perspectiva consumatorului. Din punct de vedere al surselor, am folosit interviuri de istorie orală de tip calitativ, realizate cu muncitori calificați și muncitoare necalificate. Obiectivul a fost de a-i face să-și reamintească și să nareze povestirile lor de viață și de a arăta varietatea de identități din perspectiva consumatorului, adoptate de către acești oameni în relatarea poveștilor vieții lor.

Deși grupul de femei se aseamăna foarte mult din punct de vedere sociologic, ele beneficiază de identități diferite pe parcursul relatării poveștii vieții și fiecare și-a descris viața dintr-un punct de vedere diferit. Unele proveneau din mediul rural și s-au mutat la oraș, și în 1970, au primit un premiu colectiv din partea statului, deoarece brigada lor a luat parte la întrecerea socialistă. Altele, după ce s-au mutat la oraș au lucrat ca servitoare, iar de la începutul anilor '50 până la mijlocul anilor '70 ca muncitoare necalificate într-o fabrică de textile. Unele au părăsit fabrica la mijlocul anilor '70 și au lucrat ca spălătorese, în timp ce altele au continuat să lucreze acolo până la mijlocul anilor 1990.

Consumul a avut o utilizare semnificativă în discursul oficial din Ungaria după Revoluția din 1956, și fiecare interviuat a oferit o semnificație simbolică unor obiecte în relatarea poveștii lui de viață.

Dr. Silviu MILOIU

POLITICI ALE MEMORIEI ÎN LITUANIA : MUZEUL VICTIMELOR GENOCIDULUI

Imediat după destrămarea Uniunii Sovietice, Lituania a fost prima țară care și-a anunțat desprinderea din Imperiul Comunist. De asemenea, a înființat Muzeul Victimelor Genocidului (14 octombrie 1992) cu scopul de a colecționa, conserva și a face publice documente istorice despre genocidul fizic și spiritual împotriva poporului lituanian și rezistența lituaniană anti-comunistă. Această lucrare abordează politicile memoriei ca practică în Lituania și rolul central al Muzeului Victimelor Genocidului și Centru de Cercetare al Genocidului și al Rezistenței. Pentru a înțelege mai bine particularitățile politicii lituaniene ale memoriei, acestea vor fi comparate cu cazurile Estoniei, Letoniei, Moldovei și României.

Organizatori:

**Fundația Culturală „Negru Vodă” Făgăraș
Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria
Exilului Românesc
Memorialul Rezistenței Anticomuniste Țara Făgărașului
Universitatea Națională de Arte București
Asociația Culturală „Mozaic” Cluj-Napoca
Mănăstirea „Brâncoveanu” - Sâmbăta de Sus**

Comitetul de organizare

**I.P.S. Laurențiu Streza
Prof. univ. dr. Ștefan Câlția
Prof. Florentin Olteanu
Cercet. dr. Cosmin Budeancă
Arhimandrit Ilarion Urs
Muzeograf Ioan Ciupea**

Organizatorii aduc mulțumiri pentru sprijinul acordat:

- Mitropoliei Ardealului și Sibiului. Înalt Prea Sfințitului Dr. Laurențiu Streza
- Primarului Municipiului Făgăraș, Constantin Sorin Mănduc
- Starețului Mănăstirii „Brâncoveanu” Sâmbăta de Sus Arhimandrit Ilarion Urs
- Oanei Părău, pentru realizarea designului afișului, mapelor și programului
- Voluntarilor IICCMER pentru traducerea rezumatelor (Narcisa Bona, Cristina Miuțu, Andi Sasaiac, Maria Bebiș)

Simpozionul a fost organizat cu sprijinul financiar al:

**Fundației Konrad Adenauer
Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria
Exilului Românesc
Consiliului Județean Brașov
Primăriei și Consiliului Local al Municipiului Făgăraș**

